

heder, da langt hovedparten af brevposten består af breve under 100 gram. Men i takt med den gradvise nedsættelse af eneretsgrænsen og den stigende internationalisering vil der opstå et yderligere konkurrencepres på selskabets kerneydelser.

Hvis selskabet skal kunne klare sig godt i de kommende år, er balancen mellem Post Danmarks rettigheder og pligter en afgørende faktor. Der er således behov for en kritisk gennemgang af rettigheder og pligter med henblik på at sikre opretholdelsen af denne balance, således at der også i fremtiden er basis for en landsdækkende postbetjening af borgere og virksomheder.

1.2.3. Post Danmarks pligter og rettigheder

Post Danmarks *befordringspligt* indebærer, at pakker og breve skal befordres i hele landet. Det betyder, at selskabet skal indsamle, transportere og omdele post i hele landet. Selskabet er i dag efter koncessionen forpligtet til at omdele brevpост 6 dage om ugen, selvom EU-reglerne alene stiller krav om mindst 5 omdelingsdage om ugen.

Kravet om *enhedstakster* betyder, at Post Danmarks porto skal være den samme i hele landet, uanset hvorfra og hvortil et brev eller pakke sendes. Samtidig er der indført et såkaldt *prisloft*, som sætter en grænse for de årlige portostigninger for breve under 100 gram.

Kombinationen af befordringspligt og enhedstakster stiller krav til Post Danmark, fordi det betyder, at der skal bringes post ud i hele landet, uden at priserne direkte kan afspejle omkostningerne eller konkurrenceforholdene i de enkelte dele af landet.

Post Danmark er endvidere forpligtet til at opretholde et landsdækkende net af postbetjeningssteder. Der findes tre former for postbetjeningssteder: posthuse i egendrift hos Post Danmark, fuld service betjeningssteder i fremmed drift og butikker med postfunktion i fremmed drift, som har begrænset service.

Da stadig færre kunder benytter postbetjeningsnettet, udføres der også stadigt færre post- og betalingstjenester. Brevmængden er faldende og i perioden fra 1990 til 2002 faldt antallet af giroindbetalinger via postbetjeningsnettet fra ca. 115 mio. stk. til 36 mio. stk. årligt, svarende til et fald på næsten 70 pct. Post Danmark forventer, at denne udvikling vil fortsætte i årene fremover. Det skyldes, at kunderne i stigende omfang

vælger andre måder at kommunikere på end det traditionelle brev i form af internet m.m. samt vælger at betale deres regninger på andre måder end med giroindbetalingskort.

Der er i dag regler om, at huse og etageejendomme bygget efter 1973/74 skal have brevkasser stående i skellet eller brevkasseanlæg i stueetagen, mens beboerne i ældre ejendomme får posten bragt helt frem til døren.

Post Danmarks *rettigheder* omfatter især eneretten på breve under 100 gram, jf. ovenfor, men også f.eks. eneretten til opstilling af postkasser.

Det er nødvendigt at se på balancen mellem Post Danmarks forskellige rettigheder og pligter. Det gælder om at prioritere mellem de forskellige betingelser for Post Danmark i fremtiden, hvis virksomheden og dens mange medarbejdere fortsat skal udvikle sig i takt med de kommende års nye udfordringer og skærpede krav. Det må fastlægges, hvad samfundet vil kræve af virksomheden, og hvilke rettigheder virksomheden skal have til gengæld.

Alternativet til en fortsat balance mellem pligter og rettigheder vil blive en utilsigtet forringelse af posttjenesterne eller skattefinansierede statstilskud for at sikre postudbringningen eller det landsdækkende postbetjeningsnet. Det lægges til grund, at disse alternativer hverken er ønskelige eller holdbare.

Vanskeligheden ved at opretholde en balance mellem Post Danmarks rettigheder og pligter skærpes af det vigende marked for brevtjenester. Den tekniske udvikling i retning af øget elektronisk kommunikation vil sætte Post Danmarks indtægter under pres, hvorfor det ikke vil være muligt at opretholde det eksisterende service- og prisniveau, hvis selskabet også fremover skal være økonomisk sundt. Tab af markedsandele som følge af liberalisering vil yderligere styrke dette krav.

Lov om Post Danmark A/S fra 2002 giver mulighed for at sælge op til 25 pct. af aktierne i selskabet. Regeringen er på den baggrund i gang med at forberede en delvis privatisering af virksomheden, således at en egentlig salgsproces vil kunne påbegyndes hurtigst muligt efter, at den fremtidige postpolitik er fastlagt.

En sådan privatisering vil medvirke til, at Post Danmark er rustet bedst muligt til at klare sig på det fremtidige postmarked til gavn for både kunderne, medarbejderne og selskabets aktionærer.